

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

**ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ
«ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКИЙ КАМІНЬ» (“HARRY
POTTER AND THE PHILOSOPHER'S STONE”)
ДЖ.К.РОУЛІНГ**

У сучасному світі надзвичайно актуальним є питання міжкультурної комунікації, якої можна досягти передаючи іншою мовою культурні надбання іншого народу. Наразі є важливим уміння співпрацювати з представниками інших культур задля обміну необхідною інформацією, що є можливим завдяки перекладачам, які здійснюють міжкультурну комунікацію. З плином часу функції перекладача майже не змінилися, однак переклад став більш професійним у порівнянні з попередніми епохами. Влучність використання певного вислову у тексті- перекладі робить цей текст більш зрозумілим для читача з іншого культурного ореолу, дозволяє зрозуміти глибини змісту, усвідомити стиль автора. Щоб текст був яскравим перекладачі вдаються до певних перекладацьких трансформацій, одними з яких стають лексичні трансформації, які В.Карабан поділяє на певні типи: транскодування (транслітерація і транскрибування), калькування, контекстуальна заміна, смисловий розвиток, антонімічний переклад (формальна негативація), описовий переклад, конкретизація, генералізація тощо [2, с.282-314]. Тому метою нашої статті є аналіз лексичних трансформацій у перекладі фрагменту роману «Гаррі Поттер і філософський камінь» Дж.К.Роулінг українською мовою, здійснений видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» (перекладач – Віктор Морозов).

Український переклад англomовного роману, здійснений видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»[1], наповнений значною кількістю перекладацьких трансформацій, зокрема і лексичними, які спрямовані на збереження емоційності та адекватності оригіналу.

Someone standing outside the Great Hall might well have thought some sort of explosion had taken place, so loud was the noise that erupted from the Gryffindor table [3, с.252]. «Якби хтось стояв неподалік від Великої зали він міг би подумати, що там стався вибух - такий неймовірний галас зчинили за своїм столом грифіндорці» [1, с.296]. При перекладі спостерігаємо додавання слова «якби» для більшої адекватності без зміни змісту. Власна назва “Great Hall” була передана перекладачем за допомогою використання перших відповідників, а отже калькування. Слово «well» було опущено видавництвом, скоріше за все через те, що для української мови є не характерним використанням подібної конструкції. А от розглядаючи частину «галас зчинили за своїм столом грифіндорці», констатуємо

перебудову речення за допомогою модуляції, при чому сенс оригіналу не змінюється.

«Harry, Ron and Hermione stood up to yell and cheer as Neville, white with shock, disappeared under a pile of people hugging him» [3, с.252]. «Гаррі, Рон і Герміона кричали й верещали, зірвавшись на ноги, тоді як Невіл, блідий від несподіванки, зник під цілою купою учнів, що кинулися його обіймати» [1, с.296]. Власні назви, а це імена трьох основних героїв, були перекладені за допомогою транслітерації, а от ім'я Невіл – транскрибуванням. Фрази «white with shock» і «pile of people» одомашнюються відповідно до лексики мови перекладу і передаються за допомогою модуляції.

Речення «He had never won so much as a point for Gryffindor before» [3, с.252] інтерпретовано як «Він ще ніколи не здобував для Грифіндору жодного очка» [1, с.296]. Власна назва передана за допомогою транслітерації, оскільки перекладач хотів залишити схоже звучання задля підтримки еквівалентності викладу. Конструкція «він ще ніколи не здобував» була перекладена за допомогою антонімічного перекладу. Далі додано слово «жодного» в українському перекладі задля зрозумілості сенсу речення.

Узявши усього кілька фрагментів перекладу англomовного роману «Гаррі Поттер і філософський камінь» Дж.К. Роулінг констатуємо, що Віктор Морозов поряд із збереженням колориту англomовної версії передає неповторний авторський стиль українською мовою. Для цього перекладач використовує перекладацькі трансформації, зокрема усі види лексичних трансформацій, які він майстерно вплітає в текст перекладу. Завдяки лексичними трансформаціям, пошуку аналогів та урахуванню культурних відмінностей, автору перекладу вдалося зберегти не лише лінгвістичний, культурний контекст, але й унікальну атмосферу та магію оригіналу твору, якою так захоплюються не лише англomовні читачі, але й їхні українські однолітки.

Література:

1. Джоан Роулінг. "Гаррі Поттер і філософський камінь". К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. 2017. 320с.

2. Карaban В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2004. 576с. URL.: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Karaban_2004_576.pdf

3. Rowling J.K. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. [Bloomsbury Publishing PLC](http://www.bloomsbury.com), 2017. 352с.